

Kyrk Bäşinji Aýatyň Gizlin Taryhy - Ýigrimi Bäşinji San

Hezekiýel Altynjy San

Jeff Pippenger

2026-08-11

Men Mukaddes ýerde Hezekiliň, Işanyň we Ýahýanyň başdan geçiren tejribesi bilen baglanyşykly hakykatyň dürli ugurlaryny berýän “Şahadatnamalar” kitabyndaky bir bölekden peýdalanyp gelýärim. Ylham kitaby, birinji bapda, Ýahýa yzyndan gelen sesi görmek üçin yzyna öwrüldi.

Rebbiň gününde Ruhda idim, we arkamdan surnaý sesi deý uly bir sesi eşitdim; şeýle diýýärdi: Men Alfa we Omegamyn, birinji we ahyrky: we görýän zatlaryňy kitaba ýazyp, ony Aziýadaky ýedi ýygnaga iber; Efese, we Smirna, we Pergama, we Týatira, we Sardisa, we Filadelfiýa, we Laodikiýa. Men meniň bilen gepleýän sesi görmek üçin yzyna öwrüldim. Öwürülenimden soň, ýedi altyn şemdan gördüm. Ylham 1:10–12.

Patmos adasyndan soňra asmandaky mukaddes ýere çenli, şol ýerde Ýahýa Mesihniň görnüşini görýär; uýamyz Waýtyň bize habar berşi ýaly, bu Danyýeliň öz kitabyňyň onunjy bapda gören şol bir görnüşidir.

“Şol günlerde men, Daniýel, üç doly hepde motam tutýardym. Men hiç bir lezzetli çörek iýmedim, agzyna ne et, ne-de şerap girdi; men asla özümi ýag bilen mesh etmedim.... Soň gözlerimi ýokary galdyrdym-da seretdim, ine, zygyr matadan geýnen bir kişi bardy; onuň biline Uphazin inçe altyny guşalypdy. Onuň teni hrizolit kimidi, ýüzi ýyldyrymyň keşbi ýalydy, gözleri ot çyralary kimidi, gollary we aýaklary ýalpyldadylan бүрүнч reňkine meňzeýärdi, onuň sözleriniň sesi bolsa köpçüligiň sesine çalyň edýärdi’ (Daniel 10:2–6).

“Bu beýan Patmos adasynda Mesih özüne aýan edilende Ýahýanyň beren beýanyňa meňzeşdir. Danyýele Hudaýyň Oglundan pes bolmadyk bir Şahsyýet göründi. Rebbimiz soňky günlerde nämeleriň bolup geçjekdigini Danyýele öwretmek üçin başga bir asman habarchysy bilen gelýär.” Sanctified Life, 49.

Ilkinji dokuz aýat Ysa Mesihniň Ylhamynyň ynsan synag möhletiniň tamamlanmagyna az wagt galanda nähili açylýandygyny görkezýär. Bu ylham Hudaý tarapyndan Ysa berildi; Ysa ony Gabriýele berdi, Gabriýel bolsa ony Ýahýa, Ýahýanyň ýedi ýygnaklara bu habary ibermegi üçin berlen tabşyryk bilen ýetirdi. Işaya hem altynjy bapda şonuň ýaly tabşyryk aldy, Hezekiýel bolsa ikinji we üçünji baplarda şol bir buýrugy kabul etdi. Ýahýa öz tabşyrygyny alanda tussagdyr; Hezekiýel bilen Daniýel Babilonda ýesirdirler, Işaya bolsa Ýahudanyň erbet patyşasy Ahazyň döwründe ýaşaýar.

“Olaryň içinde tigirler bardy, şeýle bir çylşyrymly tertipde ýerleşdirilipdiler welin, ilkinji seredişde olar Ezekele бүтінлý bulaşyk ýaly göründi. Emma olar hereket edenlerinde, bu örän

ajaýyp takyklyk we kämil sazlaşyk bilen bolup geçýärdi. Bu tigirleri asman barlyklary herekete getirýärdi, hem-de hemmeden ýokarda, şöhratly sapfir tagtynyň üstünde, Ebedi Olan bardy; tagtyň töwereginde bolsa merhemetiň we söýginiň nyşany bolan älemgoşar gurşap durdy. Görnüşiň gorkunç şöhratyndan ezilen Ezekeil ýüzi bilen ýere ýykyldy; şonda bir ses oňa turmagy we Rebbiň sözünü diňlemegi buýurdy. Soňra oňa Ýsraýyl üçin duýduryş habary berildi.” Testimonies, 751.

Şeýle hem men Rebbiň sesini eşitdim, ol şeýle diýdi: Kimi ibererin, we biziň üçin kim gider? Şonda men: Ine, men; meni iber, diýdim. Işaya 6:8.

Bu görnüş Hezekiele onuň aňy garaňky howsalalar bilen doly bolan bir wagtda berildi. Ol atalarynyň ýurdunyň haraba bolup ýatandygyny gördi...

Şonuň ýaly-da, Hudaý geljek döwürler üçin ýygnagyň taryhyny söýgüli Ýohana açmakçy bolanda, Oňa Halasgäriň Öz halkyna bolan gyzyklanmasy we aladasy barada kepillik berdi; oňa «Ýnsan Ogluna meňzeş Biri»ni, ýedi ýygnagy alamatlandyryýan şemdänleriň arasynda gezip ýören ýagdaýda aýan etdi. ...

“Bu sapaklar biziň peýdamyz üçindir. Imanymyzy Hudaýa berk baglamalydyrys, çünki öňümüzde adamlaryň janlaryny synagdan geçirjek bir wagt bar. ...”

“Biz beýik hem-de dabaraly wakalaryň bosagasynda durus. Pygamberlik çalt ýerine ýetýär. Reb gapydadyr. Tiz wagtda biziň öňümüzde ähli ýaşaýanlar üçin örän uly gyzyklanma döredýän bir döwür açylar. Geçmişin jeddeleri gaýtadan janlandyrylar; täze jeddeler ýüze çykar. Dünýämizde bolup geçmeli sahnalar entek hatda düşýä-de görülmedik zatlardyr. Şeýtan adam serişdeleri arkaly iş alyp barýar. Konstitusiýany üýtgetmäge we ýekşenbe gününe eýermegi mejbur edýän kanuny üpjün etmäge çalyşýanlar munuň netijesiniň näme boljakdygyna juda az düşüňärler. Krizis edil gapynyň öňündedir.

“Ýöne bu beýik howp-abatda Hudaýyň hyzmatkärleri özlere bil baglamaly dälirler. Işaya, Ezekeil we Ýohanna berlen görnüşlerde asmanyň ýerde bolup geçýän wakalar bilen nähili ýakyndan baglanyşyklydygyny we Oňa wepaly bolanlar üçin Hudaýyň aladasyň nähili beýikdigini görýäris. Dünýä hökümdarsyz dälir. Geljek wakalaryň meýilnamasy Rebbiň elindedir. Asman Jennetiniň Beýik Hökümdary, Öz ybadathanasynyň aladalary ýaly, halklaryň ykbalyny hem Öz gözegçiliginde saklaýar. ...”

Ezekeiliň görnüşinde Hudaýyň eli keruplaryň ganatlarynyň astyndady. Bu, Öz hyzmatkärlerine üstünlik berýän güýjüň ylahy güýçdigini öwretmek üçindir. Olar günäni taşlap, ýürekde we durmuşda päk bolsalar, Ol olar bilen bile iş eder.

“Ýaşaýan jandarlaryň arasynda ýyldyrymyň çaltlygy bilen gezip ýören ýagty nur, bu işi ahyrsoňy tamamlanmagyna çenli alnyp baryljak tizligi aňladýar. ...”

“Doganlar, häzir matam we umytsyzlyga wagt däl, şübhe hem imansyzlyga ýol bermäge hem wagt däl. Mesih häzir Ýusubyň täze mazarynda, ullakan daş bilen ýapylan we rim möhüri bilen möhürlenlen bir Halasgär dälir; biziň direlen Halasgärimiz bar. Ol Patyşadyr, goşunlaryň Rebbidir; Ol keruplaryň arasynda tagtda otyrandyr; milletleriň dawa-jenjeli we başagaýlygy arasynda-da Ol Öz halkyny heniz hem goraýar. Asmanlarda höküm sürýän Şol biziň

Halasgärimizdir. Ol her bir synagy ölçeýär. Ol her bir jany synamaly pejiň oduna gözegçilik edýär. Patyşalaryň berkitmeleri ýykylanda, Hudaýyň gazabynyň oklary Onuň duşmanlarynyň ýüreklerini deşip geçende, Onuň halky Onuň ellerinde aman bolar.” Testimonies, volume 5, 752–754.

Mukaddes Ýazgylaryň dört şaýady, Isa Mesihniň Ylhamy baradaky habaryň pygamberiň mukaddesde başdan geçiren tejribeleri arkaly nyşanlanan adamlara berlendigini tassyk edýär. Yglan etmäge bellenen habarymyz bize asman mukaddesine girenimizde berilýär. “Her bir jany” synaýan “ojak oty” Malaky üçdäki ojakdyr.

Emma onuň gelýän gününü kim göterip biler? Ol peýda bolanda kim durup biler? Çünki ol eredijiniň ody ýalydyr we mata aklaýanlaryň sabyny ýalydyr. Ol kümşi erediji we arassalaýjy ýaly oturar; Lewiniň ogullaryny arassalar we olary altyn bilen kümüş ýaly saplar, şeýlelikde olar Rebbe dogrulyk bilen sadaka hödürlärler. Şonda Ýahudanyň we Iýerusalimiň sadakasy Rebbe gadymy günlerdäki ýaly, öňki ýyllardaky ýaly ýakymly bolar. Malakiýa 3:2–4.

Kümüş arassalaýjysy kümüşniň öz ýüzünü şöhlendirer derejede şeýle arassa bolanda, onuň ojakda zerur bolan wagty geçendigini bilýär. Kümüşniň gadym döwürlerde şeýle arassalanyşy baradaky bu hakykat, Danieliň onunjy bapda gören “marah” diýen sebäp bildirýän işligi bilen laýyk gelýär. Bu soňky günlerde Reb Öz halkyny mukaddeshana alyp barýar, bir yüz kyrk dört münlik nyşanyň düzümine girjek dalaşgärleri synagdan geçirmek, arassalamak we päklemek üçin. Şu döwrüň dowamynda, eger biz “haramlygy aýryp taşlap, ýürekde we durmuşda päk bolsak”, Ol biziň bilen “işläř”. Käbirleri, Danieliň onunjy babyndaky ýaly, şol tejribeden gaçýarlar; emma Daniel bilen nyşanlananlar Isa Mesihniň ylhamynyň beýik aýna görnüşli görnüşini hakykatdan hem görýärler we Işanyň görkezşi ýaly, olaryň dodaklaryna gurbanlyk sypasyndan bir köz degdiriler, hem olar ilki dinden dönen bir ybadathana, soňra bolsa dünýä yüzüne habar bermäge arassalanylýar we taýýarlanylýar.

Habar mukaddes mekandaky wepaly janlara hödürlenýär. Levililer ýigrimi üç Pentekostal möwsümi bilen sazlaşdyrylanda, In Mukaddes Ýerdäki Äht sandygyny şöhlendirmek üçin niýetlenendir. Iman arkaly, babyň habarlarynyň gurluşy mukaddes taryhyň içinde peç synagynyň amala aşyrylýan üç ýol belgisini kesgitläýär. Ylahy taýdan çuňňur — ýigrimi üçünji babyň pygamberlik gurluşy pygamberligi öwrenijä Ezekele birinji babyň birinji aýatynda ýerleşdirmäge mümkinçilik berýär.

Otuzynjy ýylda, dördünji aýda, aýyň başinji günü şeýle boldy: men Kebar derýasynyň ýakasynda sürgünleriň arasynda bolanymda, asman açyldy we men Hudaýyň görnüşlerini gördüm. Aýyň başinji günü — bu, patyşa Ýehoýahiniň sürgün edilmeginiň başinji ýylydy. Ezekele 1:1, 2.

Ýüz kyrk dört münüň möhürleniş döwründe ruhany hökmünde Hezekiel ýetginjek ýubileý aýlawynyň otuzynjy ýylyndadyr; bu, b.e. öň 587-nji ýylda Nebukadnesaryň Iýerusalime eden üç gabawynyň üçünjisinden baş ýyl öňdir. Aýatdaky otuzynjy ýyl Köne Äht taryhynyň in beýik oýanmasyndan soň geçen otuz ýyly aňladýar, hem-de bu başinji ýylyň başinji günündedir; şeýlelikde, baş sany Hezekieliň şaýatlygynyň üstünde goýulýar. Açylyşdaky iki aýatda otuz bir

gezek görkezilýär we baş sany üç gezek agzalýar. Pentikost möwsümine laýyklaşdyrylan Levililer 23-in gurluşynda otuz bilen görkezilen ikinji synag surnalary baýramyna çenli ýetýär; baş gün Mesihniň asmana göterilişine, soň baş gün ýaraşyk gününe, soň bolsa öňki (Pentikost) hem-de soňky (Çadyrlar) ýagyşyny aňladýan ýolbelgisine çenli baş gün barýar. Gurluş otuzdan soň başniň üç ädimini görkezýär. Hezekiel ybadathanadadyr, Levililer 23-in gurluşy bolsa Äht sandygyndyr.

Taryh bu pursatda Hezekiýanyň, Iýerusalimiň weýran edilmegi arkaly şekillendirilen, ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanunyny nusgalaýan nyşanly gabawdan baş ýyl öňdäki ýagdaýdadygyny tassyklaýar. “Bäs” sany, “otuz” sany ýaly, Leýiwiler 23-nji babyň gurluşynyň esasy düzüm bölegidir.

Bu makalalarda görkezilişi ýaly, babyň ilkinji ýigrimi iki aýaty soňky ýigrimi iki aýat bilen deňleşdirilende, soňra bolsa şol ýigrimi iki aýatdan ybarat iki hatar Pentikost möwsümi bilen bilelikde deňleşdirilende, Malakynyň peç ody bolan üç basgançakly synag barlagy aýdyň görkezilýär. Şol üç basgançagyň birinji we üçünji basgançaklarynda, bir basgançagy aňladýan dört ýolgörkeziji bellikleriň hataryndan ybarat bolan alfa we omega bar.

Pesah baýramy, onuň yzysüre Hamyrsyz çörek baýramy, onuň yzysüre arpanyň ilkinji miwesiniň hödürlenişi, soňra bolsa Hamyrsyz çörek baýramynyň ahyryna çenli «bäs» gün. Şol dört bellik birinji synagy emele getirýär, Isa hem ahyryny hemişe başlangyç arkaly görkezýär, üçünji synag hem dört bellikden düzüldi. Surnalary baýramy, soňra Mesihniň asmana göterilişi, onuň yzysüre Ýaraşdyrma günü, soňra bolsa baş gün geçenden soň Pentikost bilen Çadyrlary baýramynyň ikisiniň hem gelşi. Pentikost irki ýagşyň nyşanydyr, Çadyrlary baýramy bolsa soňky ýagşyň nyşanydyr. Lewiler kitaby ýigrimi üçünji bapdaky nusgada Pentikost bilen Çadyrlary baýramy sazlaşýar.

Şonuň üçin, eý Sionyň çagalary, şatlaryň we Reb Hudaýyňyzda begeniň; çünki Ol size öňki ýagşyry ortaça berdi, hem-de Ol birinji aýda size ýagşyry, öňki ýagşyry we soňky ýagşyry ýagdyrar. Ýoel 2:23.

Soňky synag we päkleniş işi 2023-nji ýylyň 31-nji dekabrynda başlandy. Ilkinji synag, 2020-nji ýylyň 18-nji iýulyndaky lapykeçlik arkaly öňünden synag edilen topary bölüp aýran «halkyň talaňçylary» baradaky dawada alamatlandyrylan binýatlyk synag boldy.

“Taryhda we pygamberlikde Hudaýyň Sözi hakykat bilen ýalanyň arasyndaky uzak wagtlap dowam eden göreşi suratlandyrylar. Şol göreş heniz hem dowam edýär. Bolan zatlar gaýtdan bolar. Köne jedeller täzeden janlandyrylar, täze taglymatlar bolsa yzygiderli ýüze çykar. Emma ynanjynda we pygamberligiň amala aşmagynda birinji, ikinji we üçünji perişdeleriň habarlarynyň ygylan edilmeginde öz paýyny ýerine ýetiren Hudaýyň halky niredede durandygyny bilýär. Olarda iň arassa altyndan hem gymmatly bolan tejribe bar. Olar gaýa dek berk durmaly, öz ynamynyň başlangyjyny ahyra çenli sarsmaz saklamalydyrlar.” Manuscript Releases, 1-nji tom, 47.

Lewiler kitabyň ýigrimi üçünji babynda ilkinji synag, üç wakanyň yzygiderliliginden ybarat pygamberlik utgaşmasy arkaly, ondan baş gün soň bolsa hamyrsyz çörek baýramynyň tamamlanmagy bilen beýan edilýär. Pasha birinji gün boldy, hamyrsyz çörek baýramy ikinji gün

boldy, ilkinji miweler gurbanlygy bolsa üçünji gün boldy. Baş gün soň hamyrsyz çörek baýramy tamamlandy. Üç synagyň ilkinjisiniň pygamberlik gurluşy üçünji we soňky synagda hem beýan edilýär. Şol üçünji ýol belgide, üç ýol belgiden ybarat bolup, olaryň yzyndan biri gelýän bu tertipde, surnaýlar baýramy birinji gündir, baş gün soň bolsa Mesiheň asmana göterilişi gelýär; ondan baş gün soň Kefaret günü gelýär; soňra ýene baş gün soň hem Pentikost, hem-de Çadyrlar baýramy ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanunyny alamatlandyrýar; bu kanun Ezeziel kitabynda Iýerusalimiň weýran edilmegi hökmünde görkezilýär.

Hamyrsyz çörek baýramynyň tamamlanmagy bilen surnaýlar baýramynyň arasynda otuz gün bar; bu günler diňe bir ruhanynyň nyşanyny däl, eýsem Ylahy şekillendiriş çäginde görkezilen üç synagyň ikinjisini hem aňladýar.

Mesihniň çokundyrylmagy Pasha, hamyrsuz çörek we ilkinji hasyl baýramlarynyň üç nyşanyny görkezýär, çünki şol üç nyşan Mesihniň ölümüne, jaýlanyşyna we direlişine wekilçilik edýär. Şol üç ädimden soň baş gün geçip, hamyrsuz çörek baýramynyň soňy bilen görkezilýän dördünji ädime ýetilýär. Çokundyrylma şu üç ädimi gysga bir pursatyň içinde, Ýahýa öz Mesihini çokundyran wagtynda, öňe goýýar. Bahar baýramlary şol üç ädimiň arasyňy hersini bir günden aýyrýar, güýz baýramlary bolsa şol üç ädimiň arasyňy baş günden aýyrýar.

Ilkinji synag hökmünde ýaz baýramlarynyň üç sany ýol görkezijisiniň utgaşygyny, onuň yzysüre baş gün geçenden soň bir ýol görkezijisiniň gelşi bilen bilelikde ulananymyzda; soňra-da güýz baýramlaryny baş gün geçenden soň bir ýol görkezijisi gelýän üç ýol görkezijisi hökmünde ulananymyzda, pygamberlik gurluşy berkarar bolýar; bu gurluş üçden ybarat alfa ýol görkezijisinden we onuň yzysüre baş günden ybarat bolup, soňra otuz gün bilen dowam edip, güýz baýramlarynyň üçünji synagyny hem üçden ybarat, yzysüre baş gün gelýän bir ýol görkezijisi hökmünde öz içine alýar — bu gurluş birinji synagyň jemi baş günü öz içine alýandygyny, onuň yzysüre üçünji baş günlük ýol görkezijisine çenli ýetýän otuz günlük ikinji synagyň gelýändigini görkezýär. Baş üstüne otuz, üstüne-de baş, kyrkdyr ($5 + 30 + 5 = 40$).

Mesihniň çokundyrylmagynyň yzysüre üç synag bilen tamamlanan kyrk gün geldi. Levitler 23-nji bapynyň gurluşynda Pentikost döwrüni bilen utgaşykda has köp zat görüp bolýar, emma başga bir derejede bu bap İn Mukaddes Ýerdäki Ähti Sandygyny aňladýar.

Lewiler kitaby ýigrimi üçünji bapdaky ýaz we güýz baýramlary iki Sabadyň arasynda ýerleşdirilendir. Şol iki Sabat iki örtüji keruby aňladýar, we Lewiler kitaby ýigrimi üçünji bap bilen deňleşdirilen Pentikost möwsüminiň ýol belgileri Äht sandygy bilen iki örtüji keruby aňladýar. Ezeziýel birinji bapda mukaddeshana alnyp gidilýär, we ol ýere alnyp gidilende, Iýerusalimiň weýran edilmegine alyp barýan gabawdan baş gün öňde ýerleşdirilýär; bu bolsa ýakynda geljek Ýekşenbe kanunynyň nusgasydyr. Ýekşenbe kanuny Lewiler kitaby ýigrimi üçünji bapda Pentikost we Çadyrlarda beýan edilýär. Ezeziýel otuzynjy ýylda dur, we otuz Malaky üçdäki peç oduny emele getirýän üç synagyň ikinjisiniň döwri bolup durýar. Ikinji synag otuz gün bilen aňladylýar, edil Ezeziýeliň taryhçylaryň şeýle atlandyryşy ýaly, Ýoşyanyň Beýik Pasha baýramyndan başlanan on ýedinji Ýubileý aýlawynyň otuzynjy ýylynda bolşy ýaly. Ezeziýel on sekiz aý dowam eden gabawdan baş ýyl öňde dur, we ol ybadathanadadyr; bu bolsa galyndyny tämizleýän we

arassalaýan soňky üç synagyň ortasydyr. Petrus hem Kesariýa-Filippide (Paniumda) bolupdy, ol hem Panium (Kesariýa-Filippi), Özgeriş dagy we haç arkaly aňladylýan üç synagyň ortasyndady.

Miladydan öň 592-nji ýylda Ezekiýel gudrat bilen “lal” edilýär we diňe Hudaý onuň agzyny açanda gepleýär. Bu ýagdaý miladydan öň 585/6-njy ýylda Iýerusalimiň ýykylşyna çenli dowam edýär. Gabaw başlan güni, onuň “gözleriniň islegi” ölen gününde, Hudaý ony geplet-di, emma Iýerusalim, ýagny Ýsraýylyň “gözleriniň islegi” ýykylýança, oňa erkin geplemäge ýol berilmedi. Iýerusalimiň ýykylşy ýakynda geljek ýekşenbe kanunyny aňladýar, we hut şol ýerde ybadathanada gulluk edip ýörkä lal edilen, sekizinji nobatyň ruhanysy bolan Ýahýa çokundyryjynyň kakasy hem, Ezekiýeliň hem (görüşde) bolan ýerinde, takmynan dokuz aýlap lal edildi. Ýahýa doglandan soň sekizinji güni, Ýahýa sünnet edilýärkä, oňa geplemäge rugsat berildi. Mukaddes ýerde lal edilen iki pygamber. Mukaddes ýerde Mesihi görüp durka lal edilen üçünji pygamber Daniýeldi. Onunjy bapda Daniýel mukaddes ýerdedir, we üç gezek degilşiniň ikinjisinde oňa degilýän pursat, ol lal edilýär. Orta nokatda Daniýel lal edilýär.

Ol maňa şeýle sözleri aýdanda, ýüzümi ýere saldym, dilsiz boldum. Ine, adam ogullarynyň meňzeşligine meňzeýän biri dodaklaryma degdi; şonda agzymy açyp gepledim-de, öňümde duran oňa diýdim: Eý, jenabym, bu görnüş sebäpli agyrlarym üstüme döndi, mende hiç bir güýç galmady. Daniýel 10:15, 16.

Geplemek

“Geplemek” nyşany tiz wagtda geljek Ýekşenbe güni kanuny wagtynda aýratyn belenilýär: şol wagtda Amerikanyň Birleşen Şatlary aždaha ýaly gepleýär, Bilamyň eşegi gepleýär, Habakkugyň görşügi gepleýär we ýalan sözlemeýär. Mukaddes ýerde bolýarkalar dilsiz edilen üç dymma pygamber Iýerusalimiň ýykylşy wagtynda gepleýär. Zekerýa bilen bolsa, ogluna berlen täze adyň dogrudygyny kesgitlemek üçin gepleýär; şeýlelikde bu täze ad berlen Filadelfiýalylary öňden şekillendirýär.

Ýeňiji edeni Men Öz Hudaýymyň ybadathanasynda bir sütün ederin, ol indi hiç haçan daşary çykmaz; onuň üstüne Men Öz Hudaýymyň adyny, Öz Hudaýymyň şäheriniň adyny, ýagny gökden, Öz Hudaýymyň ýanyndan inýän täze Iýerusalimiň adyny, şeýle hem Öz täze adymy ýazaryn. Ylham 3:12.

Zekerýa Ýahýanyň täze maşgala adyny ýazmak üçin ýazuw tagtasy berildi.

Sekizinji güni olar çagany sünnet etmäge geldiler; oňa atasynyň ady bilen Zekarýa diýip at goýjak boldular. Emma ejesi jogap berip: Ýok, onuň ady Ýahýa bolmaly diýdi. Olar oňa: Seniň garyndaşlaryň arasynda beýle atly hiç kim ýok diýdiler. Soňra olar onuň atasyna yşarat edip, çaganyň adynyň nähili goýulmagyny isleýändigini soradylar. Ol ýazuw tagtasyny sorap alyp, şeýle ýazdy: Onuň ady Ýahýa. Muňa hemmesi haýran galdy. Şol bada onuň agzy açyldy, dili çözülip, gepläp başlady we Hudaýy şöhratlandyrdy. Luka 1:59–64.

Ýahýanyň täze ady Filadelfiýa ybadathanasy bilen gabat gelýär, we Zakarýa ady hem Zakarýanyň üçünji perişdäniň habaryna ynamsyzlygynda görkezilişi ýaly Laodikiýa bilen gabat gelýär. Ähli pygamberler ahyrzamanyň günleri barada söz açýarlar, we ahyrzaman günleri üçünji perişdäniň

taryhydyr. Şeýlelikde, habary getiren perişde hökman üçünji perişde bolmalydyr. Zakarýa Rebbiň Laodikiýadaky Ýedinji Günüň Adwentist ybadathanasynyň ýanyndan geçip gitjekdigine düşünmegi ret etdi. Bu pygamberlerde sesiň dikeldilişi barada aýdyljak zatlar ýene-de köpdür, emma biz Ýoşiýanyň pygamberlik çyzygyna düşünmäge tarap hereket etmegimizi dowam etdireris.

Ýoşiýanyň tigri

Biziň miladydan öňki 622-nji ýylda Ýoşiýanyň Pesah baýramy bilen başlanan on ýedinji Ýubileý döwrüne seredendigimiz dogrudyr, emma Ýoşiýanyň nesil ugry miladydan öňki 622-nji ýyldan has öň başlanýar. Ysraýylyň Şaulyny özleriniň ilkinji patyşasy hökmünde tagta çykaran pitnesi patyşa Şaulyň höküm sürjek kyrk ýylyny belledi; onuň yzyndan patyşa Dawudyň höküm sürjek kyrk ýyly, onuň hem yzyndan Süleýmanyň höküm sürjek kyrk ýyly geldi. Hudaýy ret etmek bilen pygamber Şamuweli şeýle çuňňur närazy eden şol ýagdaý miladydan öňki 1097-nji ýylda bolup geçdi we pygamberlik taýdan bir pitne çyzygyny başlatdy; ol çyzyk ýehudylaryň: «Bizde patyşa ýok, diňe Sezar bar», diýip jar edenlerinde, haçda soňlandy.

Emma olar: «Ony ýok et, ýok et, ony haça çüýle!» diýip gygyrdylar. Pilat olardan: «Men siziň Patyşaňyzy haça çüýläýinmi?» diýip sorady. Baş ruhanylar jogap berdiler: «Biziň Sezardan başga patyşamyz ýok.» Ýahýa 19:15.

B.e.ö. 1097-nji ýylda Süleýmanyň b.e.ö. 977-nji ýylda aradan çykýança, üç patyşa hersi kyrk ýyldan höküm sürerdi; şondan soňra patyşalyk demirgazyk we günorta bolup bölündi.

Soňra olar bir patyşa islediler; Hudaý olara Benýamin taýpasyndan bir adam bolan Kişiň ogly Şawuly kyrk ýyllyk möhlete berdi. Resullaryň işleri 13:21.

Dawut patyşa bolup başlanda otuz ýaşyndady, ol kyrk ýyl patyşalyk etdi. Hebronda ol Ýahuda üstünden ýedi ýyl alty aý patyşalyk etdi; Iýerusolimde bolsa bütin Ysraýyl bilen Ýahuda üstünden otuz üç ýyl patyşalyk etdi. 2 Şamuwel 2:4, 5.

Süleýmanyň hökümdarlygy miladydan öňki 971-nji ýylda başlady; Ybadathananyň düýbi Süleýmanyň dördünji ýylynda (miladydan öňki 967-nji ýylda) tutuldy. Gurluşyk ýedi ýyl dowam etdi (1 Patyşalar 6:37–38), we Ybadathana Süleýmanyň on birinji ýylynyň sekizinji aýynda tamamlandy. Resmi bagyş ediliş dabarasy ýedinji aýda (Etanim aýynda), Çatma baýramy döwründe geçirildi (1 Patyşalar 8; 2 Ýyl ýazgylary 5–7). Patyşalar, Ybadathana we milletiň her biri taryhda aýratynlykda dört ýüz togsan ýyllyk döwür bilen görkezilýär; bu döwür patyşalar, Ybadathana ýa-da millet bilen baglanyşykly pygamberlik döwrüni anyk alamatlandyryar.

Danyýel b.e.ö. 607-nji ýylda ýesir alnypdy, ýöne bibliýa hronologlarynyň aglabasy b.e.ö. 605-nji ýyly kabul edýär. Taryhy ýazgy pygamberlik şaýatlygy bilen gabat gelmelidir, we b.e.ö. 1097-nji ýylda patyşa isleginden başlanýan taryh çyzygynda taryhy taýdan bellenen wakalaryň simwolizmi birnäçe pygamberlik şaýatlaryna görä b.e.ö. 607-nji ýylyň dogry ulanylyşdygyny, 605-nji ýylyň bolsa däldigini talap edýär. B.e.ö. 607-nji ýyl patyşalar çyzygynda dört ýüz togsan ýylyň tamamlanmagyny belleýär, emma şol bir wagtyň özünde hem bu çyzykda ýüze çykýan ýetmiş ýylyň üç esasy beýanynyň birine badalga berýär. B.e.ö. 607-nji ýyl b.e.ö. 677-nji ýylda Manaşşyň

ýesir edilmegi bilen başlanan ýetmiş ýylyň tamamlanmagyny belleýär. Dört ýüz togsan ýylyň simwolynyň ilkinji beýany (ol çyzykda üç şaýada eýedir), ýetmiş ýylyň üç şaýatynyň biriniň tamamlanýan ýerinde jemlenýär, we ýetmiş ýylyň başga bir şaýady başlanýar; matematiki gurluş Danyýeliň b.e.ö. 605-nji ýylda ýesir alnandygy baradaky pikire garamazdan, b.e.ö. 607-nji ýylda şaýatlyk edýär.

Miladydan öňki 1097-nji ýyldan Miladydan öňki 607-nji ýylda çenli patyşalar bilen baglanyşykly 490 ýyllyk döwri öz içine alýan çyzygyň çäginde, şeýle hem Süleýmanyň Ybadathanasynyň bagyş edilmeginden başlap, sürgünden soňky Ybadathananyň Zorobabel tarapyndan Miladydan öňki 516-njy ýylda bagyş edilmegine çenli hem 490 ýyl bar. Bu 490 ýyl, Süleýmanyň öz patyşalygynyň on birinji ýylynda eden bagyşlamasyndan başlap 420 ýyldan, üstesine-de, ýesirlik döwründe Ybadathananyň weýran halda galan 70 ýylyndan ybarat bolup, jemi 490 ýylda deňdir.

Artakserksesiniň üçünji permany 59 ýyl soň, Miladydan öňki 457-nji ýylda berildi we Hudaýyň halky üçin “kesgitlenen” (“kesilip alnan”, Daniel 9:24) 490 ýylyň başlangyjyny belleýär; bu döwür Stefaniň daşlanyp öldürilmegi bilen milady 34-nji ýylda tamamlandy. Elbetde, Hudaýy we pygamberlik Ruhuny ret etmegiň esas goýujy ýüz dönderişi bilen Miladydan öňki 1097-nji ýylda başlanýan we Stefan Mesihini Hudaýyň sag elinde durandygyny gören wagtynda tamamlanýan pygamberlik çyzygynda başga-da köp çuňňur hronologik şaýatlyklar bardyr. Şu şaýatlygyň içinde biz Ýoşiýanyň pygamberlik tigrini tapýarys.

Men “esas dönük dinden dönme” diýýärim, çünki şol setiriň başlangyjy Ysraýylyň dünýädegi bir patyşany isleýändigini sebäpli Hudaýy Patyşa hökmünde ret eden wagtyny görkezýär; şeýlelikde bu, Ysraýylyň ynsan patyşalygynyň esasyňyň goýlandygyny belleýär. Men muny Ýoşiýanyň tekeri üçin hem ýazýaryn, çünki “Hudaýyň esasy” diýmegi aňladýan bu at Hudaýyň halkynyň hem esasyňyň, hem-de esas dönükliginiň nyşanydyr.

Süleýman aradan çykandan soň on iki taýpa demir we günorta bolup bölünende, Ýerobogamyň galp ybadat ulgamyny bagyş etmegi boýun egmedik pygamber tarapyndan ýazgaryldy, we onuň ýazgysynda Ýoşiýa atly geljekki bir patyşa baradaky pygamberlik bardy. Ýerobogamyň we demirgazykdaky on taýpanyň esas goýujy dönükligi wagtynda, b. e. öň 622-nji ýylyň Beýik Pesahy bilen tapawutlanýan Ýoşiýanyň we onuň oýansynyň pygamberligi öňünden aýdyldy. Şol oýanş Musanyň ýazgylarynyň tapylmagy we Hudaýyň halkynyň yzygiderli dönükligi sebäpli olaryň üstünden höküm ygylan edilmegi arkaly amala aşyryldy. Musanyň ýazgylaryndaky sözler patyşa Ýoşiýa okalanda, bu Köne Äht taryhynyň in beýik oýanşyny döretdi. Geljekde Ýoşiýa atly bir çaganyň doguljakdygy baradaky pygamberlikde hem, boýun egmedik pygamber tarapyndan patyşa Ýerobogama garşy aýdylan esas goýujy dönükligiň pygamberlik taýdan ýazgarylyşy bardy.

Danyýeliň atlandyryşy ýaly, Musanyň näleti Lewiler 26-daky “ýedi wagt” bolup, ol Adventizmiň düýp hakykatlarynyň nyşany bolan William Milleriň esas goýujy açyşyna öwrüldi. Milleriň habarynyň 1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda güýçlendirilmegi 1838-nji we 1840-njy ýyllarda “Ýoşiýa” Litchiň işi arkaly amala aşyryldy. 1863-nji ýylda şol esaslar bir gyra süýşürildi we “ýedi wagt” diňe bir Filadelfiýa Milleritleriniň düýp hakykatlarynyň nyşany bolman, eýsem Laodikeýa Millerizminiň şol esaslara garşy gozgalaňynyň hem nyşanyna öwrüldi. Birinji we ikinji perişdeleriň Milleritleriniň taryhy “Ýoşiýanyň” simwolikasyny özünde saklaýar; bu bolsa ýüz kyrk

dört münňň taryhynda edil harpma-harp gaýtalanar. Ýoşyýanyň tigiri Şa Şawulyň jadygöýlügine çenli yza uzaýar, soňra bolsa Ýekşenbe kanuny mahalynda Laodikeýa ýedinji gün adventist buthanasynyň agzyndan çykarylyp taşlanylmagyna çenli uzap gidýär. Hezekiýeldäki Ýoşyýanyň tigiri indi ýüz kyrk dört münňň möhürlemeginiň jemleýji nokady hökmünde açylyp başlanýar.

Biz bu meseleleri indiki makalada dowam etdireris.